

Konvensjon om biologisk mangfold

Innledning

De kontraherende parter,

Som er oppmerksom på det biologiske mangfoldets egenverdi samt de økologiske, genetiske, samfunnsmessige, økonomiske, vitenskapelige, utdanningsmessige, kulturelle, fritidsmessige og estetiske verdier som biologisk mangfold og dets komponenter utgjør;

Som også er oppmerksom på biologisk mangfolds betydning for den biologiske utvikling og for bevaringen av biosfærens livs-oppretholdende systemer ;

Som bekrefter at bevaring av biologisk mangfold er et fellesanliggende for menneskeheten;

Som bekrefter på ny at statene har suverene rettigheter over sine biologiske ressurser;

Som videre bekrefter at statene har ansvar for å bevare sitt biologiske mangfold og for å bruke sine biologiske ressurser på en bærekraftig måte;

Som er bekymret over at biologisk mangfold er i ferd med å bli vesentlig redusert gjennom visse menneskelige aktiviteter;

Som er klar over den generelle mangel på informasjon og kunnskaper om biologisk mangfold og om det presserende behovet for å utvikle vitenskapelig, teknisk og institusjonell kapasitet for å skape en grunnleggende forståelse som kan danne utgangspunkt for planlegging og iverksettelse av egnede tiltak;

Som merker seg at det er av avgjørende betydning å forutse, hindre og angripe årsakene til vesentlig reduksjon eller tap av biologisk mangfold ved kilden,

Som også merker seg at når det finnes en trussel om vesentlig reduksjon eller tap av biologiske mangfold, bør ikke mangelen på full vitenskapelig visshet brukes som grunn til å utsette tiltak for å unngå eller begrense denne trusselen;

Som videre merker seg at den grunnleggende forutsetning for bevaring av biologisk mangfold er in situ bevaring av økosystemene og naturlige habitat, samt opprettholdelse og gjenoppbygging av levedyktige bestander av arter i deres naturlige miljø;

Som videre merker seg at ex situ tiltak, fortrinnsvis i opprinnelseslandet, også kan spille en viktig rolle;

Som erkjenner det nære og tradisjonelle avhengighetsforhold mange urbefolkningssamfunn og lokalsamfunn, som representerer tradisjonelle livsstiler, har til de biologiske ressurser, samt ønskeligheten av å dele likeverdig de fordeler som følger av bruken av tradisjonelle kunnskaper, innovasjoner og praksis som er av betydning for bevaring av biologisk mangfold og en bærekraftig bruk av dets komponenter;

Som også erkjenner at kvinnene spiller en avgjørende rolle for bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold, og som bekrefter behovet for at kvinnene deltar fullt ut på alle nivåer i utforming og iverksettelse av politikk for å bevare biologisk mangfold;

Som understreker betydningen av og behovet for å fremme internasjonalt, regionalt og globalt samarbeid mellom stater og mellomstatlige organisasjoner samt ikke-offentlig sektor med henblikk på bevaring av biologisk mangfold og bærekraftig bruk av dets komponenter;

Som erkjenner at fremskaffelse av nye og ytterligere finansielle ressurser, samt en hensiktsmessig tilgang til relevante teknologier må forventes å kunne påvirke verdens evne til å håndtere tapet av biologisk mangfold vesentlig;

Som videre erkjenner at særskilt ordning er påkrevet for å kunne tilfredsstillende utviklingslandenes behov, herunder bevilgning av nye og ytterligere finansielle ressurser og hensiktsmessig tilgang til relevante teknologier;

Som i denne forbindelse merker seg de minst utviklede lands og mindre øystaters spesielle situasjon;

Som erkjenner at betydelige investeringer er påkrevet for å bevare biologisk mangfold, og at slike investeringer ventes å gi en lang rekke miljømessige, økonomiske og sosiale fordeler;

Som erkjenner at økonomisk og sosial utvikling og utryddelse av fattigdom er utviklingslandenes fremste og overordnede prioritet;

Som er oppmerksom på at bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold er av avgjørende betydning for å kunne tilfredsstillende den økende verdensbefolkningens matvare- og helsebehov, samt andre behov, og at både tilgang til og deling av genressurser og teknologi av denne grunn er av vesentlig betydning;

Som merker seg at bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold til syvende og sist vil styrke de vennskapelige forbindelser mellom statene og bidra til fred for menneskeheten;

Som ønsker å styrke og supplere eksisterende internasjonale ordninger for bevaring av biologisk mangfold og bærekraftig bruk av dets komponenter, og

Som er fast bestemt på å bevare og bruke biologisk mangfold på bærekraftig måte, til gagn for nåværende og fremtidige generasjoner;

Er blitt enige om følgende:

Artikkel 1. **Målsetninger**

Denne konvensjonens målsetninger, som skal gjennomføres i samsvar med dens relevante bestemmelser, er bevaring av biologisk mangfold, bærekraftig bruk av dets komponenter og en rimelig og likeverdig fordeling av fordelene som følger av utnyttelsen av genressurser, bl.a. gjennom en hensiktsmessig tilgang til genressurser og en hensiktsmessig overføring av

relevante teknologier, der det tas hensyn til alle rettigheter over slike ressurser og teknologier, samt gjennom en hensiktsmessig finansiering.

Artikkel 2.

Bruk av uttrykk

I denne konvensjon betyr:

« *Biologisk mangfold* » variabiliteten hos levende organismer av alt opphav, herunder bl.a. terrestriske, marine eller andre akvatiske økosystemer og de økologiske komplekser som de er en del av; dette omfatter mangfold innenfor artene, på artsnivå og på økosystemnivå.

« *Biologiske ressurser* » genressurser, organismer og deler av slike, bestander eller andre biotiske deler av økosystemer som er av faktisk eller potensiell nytte eller verdi for menneskeheten.

« *Bioteknologi* » enhver teknologisk anvendelse som gjør bruk av biologiske systemer, levende organismer eller derivativer av disse til å lage eller modifisere produkter eller prosesser til en bestemt bruk.

« *Opprinnelsesland for genressurser* » land som er i besittelse av slike genressurser under in situ forhold.

« *Land som leverer genressurser* » land som skaffer til veie genressurser hentet fra in situ kilder, herunder bestander av både ville og domestiserte arter, eller hentet fra ex situ kilder, enten de har eller ikke har sin opprinnelse i vedkommende land.

« *Domestiserte eller kultiverte arter* » arter hvis utviklingsprosess er påvirket av menneskene for å tilfredsstille deres behov.

« *Økosystem* » et dynamisk kompleks av planter, dyr og mikroorganismer og det ikke-levende miljø rundt dem, som gjennom et samspill utgjør en funksjonell enhet.

« *Ex situ bevaring* » bevaring av komponenter av biologisk mangfold utenfor deres naturlige habitat.

« *Genmateriale* » ethvert materiale fra planter, dyr, mikrober eller av annen opprinnelse som inneholder funksjonelle arveenheter.

« *Genressurser* » genmateriale av faktisk eller potensiell verdi.

« *Habitat* » sted eller type område hvor en organisme eller en bestand naturlig forekommer.

« *In situ forhold* » forhold der genressurser finnes innenfor økosystemer og naturlige habitat, og når det gjelder domestiserte eller kultiverte arter, i omgivelsene hvor de har utviklet sine særtrekk.

« *In situ bevaring* » bevaring av økosystemer og naturlige habitat, samt opprettholdelse og gjenoppbygging av levedyktige bestander av arter i deres naturlige omgivelser og, når det gjelder domestiserte og kultiverte arter, i omgivelsene hvor de har utviklet sine særtrekk.

« *Beskyttet område* » geografisk avgrenset område som er utpekt eller regulert og forvaltet med sikte på å oppfylle bestemte målsetninger for bevaring.

« *Regionalt økonomisk integrert organisasjon* » en organisasjon bestående av suverene stater i en gitt region som disse medlemsstatene har overført kompetanse til når det gjelder forhold som reguleres av denne konvensjon, og som er gitt behørig fullmakt, i henhold til dens interne prosedyrer, til å undertegne, ratifisere, samtykke i, godkjenne eller tiltre denne konvensjon.

« *Bærekraftig bruk* » bruk av det biologiske mangfolds komponenter på en måte og i et tempo som ikke fører til ødeleggelse av biologisk mangfold på sikt, og derved opprettholder dets potensiale til å tilfredsstillende den nåværende og de fremtidige generasjoners behov og forhåpninger.

« *Teknologi* » omfatter bioteknologi.

Artikkel 3.

Prinsipp

Statene har i henhold til De forente nasjoners pakt og prinsippene i folkeretten suveren rett til å utnytte sine egne ressurser i samsvar med sin egen miljøpolitikk, og ansvaret for å sikre at aktivitetene innenfor deres jurisdiksjon eller kontroll ikke medfører skade på miljøet i andre stater eller i områder som ligger utenfor nasjonal jurisdiksjon.

Artikkel 4.

Anvendelsesområde

Med forbehold for andre staters rettigheter og med mindre annet uttrykkelig er fastsatt i denne konvensjon, får bestemmelsene i denne konvensjon anvendelse i forhold til de enkelte kontraherende Parter;

- a) Når det gjelder det biologiske mangfolds komponenter, i områder innenfor Partens nasjonale jurisdiksjon; og
- b) når det gjelder prosesser og aktiviteter, uavhengig av hvor deres virkninger inntreffer, som finner sted under Partens jurisdiksjon eller kontroll, innenfor området for nasjonal jurisdiksjon eller utenfor området for nasjonal jurisdiksjon.

Artikkel 5.

Samarbeid

Hver kontraherende Part skal, så langt det er mulig og hensiktsmessig, samarbeide med andre kontraherende Parter direkte eller, når forholdene tilsier det, gjennom kompetente

internasjonale organisasjoner, angående områder utenfor nasjonal jurisdiksjon og om andre saker av felles interesse med sikte på bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold.

Artikkel 6.

Generelle tiltak for bevaring og bærekraftig bruk

Hver kontraherende Part skal i henhold til sine egne forutsetninger og evner:

- a) utvikle nasjonale strategier, planer eller programmer for bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold eller med henblikk på dette, tilpasse eksisterende strategier, planer eller programmer, som bl.a. skal gjenspeile tiltakene nedfelt i denne konvensjon som er relevante for vedkommende kontraherende Part; og
- b) integrere, så langt det er mulig og hensiktsmessig, bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold i relevante sektorielle eller tverrsektorielle planer, programmer og politikk.

Artikkel 7.

Identifisering og overvåking

Hver kontraherende Part skal, så langt det er mulig og hensiktsmessig, særlig for formålene i artiklene 8 til 10:

- a) identifisere komponenter av biologisk mangfold som er av betydning for dets bevaring og bærekraftige bruk, idet det tas hensyn til den veiledende listen over kategorier i vedlegg I;
- b) ved hjelp av prøvetaking og andre metoder overvåke de komponenter av biologisk mangfold som er identifisert i henhold til bokstav a) ovenfor, idet det vies spesiell oppmerksomhet til felter hvor det haster å iverksette bevaringstiltak og felter som gir de største muligheter med hensyn til bærekraftig bruk;
- c) identifisere prosesser og typer aktiviteter som har eller som antas å ha betydelige uheldige konsekvenser for bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold, og overvåke deres virkninger ved hjelp av prøvetaking og andre metoder; og
- d) opprettholde og organisere, ved hjelp av enhver mekanisme, data i forbindelse med identifiserings- og overvåkingsaktivitetene i henhold til bokstav a), b) og c) ovenfor.

Artikkel 8.

In situ bevaring

Hver kontraherende Part skal så langt det er mulig og hensiktsmessig:

- a) etablere et system av beskyttede områder eller områder der særlige tiltak må settes inn for å bevare biologisk mangfold;
- b) utvikle, der det er nødvendig, retningslinjer for utvelging, opprettelse og forvaltning av beskyttede områder eller områder der særlige tiltak må settes inn for å bevare biologisk mangfold;
- c) regulere eller forvalte biologiske ressurser som er viktige for bevaring av biologisk mangfold, enten det er innenfor eller utenfor de beskyttede områdene, med sikte på å sikre bevaring og en bærekraftig bruk av dem;

- d) fremme vern av økosystemene, naturlige habitat og opprettholdelse av levedyktige bestander av arter i deres naturlige omgivelser;
- e) fremme en miljømessig forsvarlig og bærekraftig utvikling i områder som grenser til beskyttede områder med henblikk på å fremme vern av disse områdene;
- f) rehabilitere og gjenopprette ødelagte økosystemer, samt fremme gjenoppbygging av truede arter, bl.a. gjennom utvikling og iverksettelse av planer og andre forvaltningsstrategier;
- g) etablere og opprettholde metoder for å regulere, forvalte eller kontrollere risikoen forbundet med bruk og utsetting av levende modifiserte organismer utviklet ved hjelp av bioteknologi som kan antas å ha uheldige økologiske konsekvenser, og som vil kunne virke inn på bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold, idet det også tas hensyn til risikoen for menneskenes helse;
- h) hindre innføring av, kontrollere eller utrydde fremmede arter som truer økosystemer, habitat eller arter;
- i) bestrebe seg på å skape de nødvendige vilkår for at nåværende bruksmåter er forenlige med bevaring av biologisk mangfold og en bærekraftig bruk av dets komponenter;
- j) under hensyntagen til sin nasjonale lovgivning, respektere, bevare og opprettholde de urbefolknings- og lokalsamfunnenes kunnskaper, innovasjoner og praksis, som representerer tradisjonelle livsstiler av betydning for bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold, og fremme en bredere anvendelse av disse, med samtykke og medvirkning fra innehaverne av slike kunnskaper, innovasjoner og praksis, samt oppfordre til en rimelig fordeling av fordelene som følger av utnyttelsen av slike kunnskaper, innovasjoner og praksis;
- k) utvikle eller opprettholde lovgivning og/eller andre regulerende bestemmelser som er nødvendige for å beskytte truede arter og bestander;
- l) dersom det blir konstatert en betydelig uheldig virkning på biologisk mangfold i henhold til artikkel 7, regulere eller forvalte de relevante prosesser og typer aktiviteter; og
- m) samarbeide for å skaffe til veie finansiell eller annen støtte for in situ bevaringstiltak beskrevet under bokstav a) til l) ovenfor, spesielt for utviklingsland.

Artikkel 9.

Ex situ bevaring

Hver kontraherende Part skal, så langt det er mulig og hensiktsmessig, og hovedsakelig for å supplere in situ tiltak:

- a) vedta tiltak for ex situ bevaring av komponenter av biologisk mangfold, fortrinnsvis i opprinnelseslandet for slike komponenter;
- b) etablere og vedlikeholde anlegg for ex situ bevaring av og forskning om planter, dyr og mikroorganismer, fortrinnsvis i genressursenes opprinnelsesland;
- c) vedta tiltak for gjenoppbygging og rehabilitering av truede arter og for gjeninnføring av dem i deres naturlige habitat på hensiktsmessig måte;
- d) regulere og administrere innsamling av biologiske ressurser fra naturlige habitat med henblikk på ex situ bevaring på en måte som ikke truer økosystemer og in situ bestander av arter, bortsett fra når spesielle midlertidige ex situ tiltak er nødvendige i henhold til bokstav c) ovenfor; og

- e) samarbeide for å skaffe til veie finansiell støtte og annen støtte til ex situ bevaringstiltak beskrevet under bokstav a) til d) ovenfor og for å opprette og vedlikeholde ex situ bevaringsanlegg i utviklingsland.

Artikkel 10.

Bærekraftig bruk av komponenter av biologisk mangfold

Hver kontraherende Part skal, så langt det er mulig og hensiktsmessig:

- a) integrere hensynet til bevaring og bærekraftig bruk av biologiske ressurser i nasjonale beslutningsprosesser;
- b) vedta tiltak vedrørende bruk av biologiske ressurser med sikte på å unngå eller minimalisere uheldige virkninger på biologisk mangfold;
- c) beskytte og oppmuntre sedvanlig bruk av biologiske ressurser etter tradisjonelle kulturelle metoder, som er forenlige med forutsetningene for bevaring og bærekraftig bruk;
- d) støtte de lokale befolkninger i å utvikle og iverksette utbedringstiltak i forringede områder, der biologisk mangfold er blitt redusert; og
- e) oppmuntre samarbeid mellom sine regjeringsmyndigheter og sin private sektor for å utvikle metoder som fremmer bærekraftig bruk av biologiske ressurser.

Artikkel 11.

Stimulerende tiltak

Hver kontraherende Part skal, så langt det er mulig og hensiktsmessig, innføre økonomisk og samfunnsmessig forsvarlige tiltak som virker stimulerende for bevaring og bærekraftig bruk av det biologiske mangfolds komponenter.

Artikkel 12.

Forskning og opplæring

Idet de tar hensyn til utviklingslandenes spesielle behov, skal de kontraherende Parter:

- a) opprette og opprettholde programmer for vitenskapelig og teknisk utdanning og opplæring for å kartlegge, bevare og sikre en bærekraftig bruk av biologisk mangfold og dets komponenter, samt gi støtte til utdanning og opplæring for utviklingslandenes spesifikke behov;
- b) fremme og oppmuntre forskning som bidrar til bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold, særlig i utviklingsland bl.a. i samsvar med vedtak fattet av Partsmøtet etter anbefalinger fra Det underliggende organ for vitenskapelig, teknisk og teknologisk rådgivning; og
- c) i samsvar med bestemmelsene i artiklene 16, 18 og 20 fremme og samarbeide om bruk av vitenskapelige fremskritt innen forskning om biologisk mangfold til å utvikle metoder for bevaring og bærekraftig bruk av biologiske ressurser.

Artikkel 13.

Opplæring og bevisstgjøring av publikum

De kontraherende Parter skal:

- a) fremme og oppmuntre forståelsen av hvor viktig det er og hvilke tiltak som kreves for å bevare biologisk mangfold, så vel som å spre dette gjennom media, samt å ta inn slike emner i utdanningsprogrammer; og
- b) samarbeide, på hensiktsmessig måte, med andre stater og internasjonale organisasjoner for å utvikle programmer for opplæring og bevisstgjøring av publikum med hensyn til bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold.

Artikkel 14.

Konsekvensvurdering og begrensning av uheldige konsekvenser

1. Hver kontraherende Part skal, så langt det er mulig og hensiktsmessig:
 - a) innføre hensiktsmessige rutiner som krever miljøkonsekvensanalyser av de prosjektene Partene foreslår og som antas å ha betydelige uheldige virkninger for biologisk mangfold, med sikte på å unngå eller begrense mest mulig slike konsekvenser og, når forholdene tilsier det, åpne for folkelig deltagelse i slike rutiner;
 - b) innføre hensiktsmessige ordninger for å sikre at det blir tatt behørig hensyn til de økologiske konsekvensene av dens programmer og politikk som antas å ha betydelige uheldige virkninger på biologisk mangfold;
 - c) på grunnlag av gjensidighet, fremme underretning, utveksling av informasjon og konsultasjoner om aktiviteter under deres jurisdiksjon eller kontroll som antas å ha betydelige uheldige virkninger på biologisk mangfold i andre stater eller områder utenfor grensene for nasjonal jurisdiksjon, ved å oppmuntre til inngåelse av hensiktsmessige bilaterale, regionale eller multilaterale avtaler;
 - d) i tilfelle overhengende eller alvorlig fare eller skade, som oppstår under dens jurisdiksjon eller kontroll, på biologisk mangfold i et område som hører inn under andre staters jurisdiksjon eller i områder utenfor grensene for nasjonal jurisdiksjon, umiddelbart underrette statene som risikerer å bli berørt av slik fare eller skade, samt iverksette tiltak for å avverge eller begrense mest mulig slik fare eller skade;
 - e) fremme nasjonale ordninger for iverksettelse av krisetiltak som svar på aktiviteter eller hendelser, enten de har naturlige årsaker eller andre årsaker, som innebærer en alvorlig og overhengende fare for biologisk mangfold, samt oppmuntre internasjonalt samarbeid for å supplere nasjonal innsats og, dersom det er hensiktsmessig og statene eller de berørte regionale økonomisk integrerte organisasjonene er enige i det, etablere felles beredskapsplaner;
2. Partsmøtet skal på grunnlag av undersøkelser som skal foretas, behandle ansvars- og erstatningsspørsmål, herunder gjenoppretting av og erstatning for skader som er påført biologisk mangfold, unntatt når slikt ansvar er en rent intern sak.

Artikkel 15.

Tilgang til genetiske ressurser

1. Idet det erkjennes at statene har suverene rettigheter over sine naturressurser, ligger

myndigheten til å bestemme over tilgangen til genressursene hos de nasjonale regjeringer og er undergitt nasjonal lovgivning.

2. Hver kontraherende Part skal bestrebe seg på å legge forholdene til rette for å lette andre kontraherende Parters tilgang til genetiske ressurser for miljømessig forsvarlig bruk, og skal ikke innføre restriksjoner som motvirker målsetningene i denne konvensjon.
3. I medhold av denne konvensjonen menes med genressurser som skaffes til veie av en kontraherende Part, som nevnt i denne artikkel samt i artiklene 16 og 19, bare de genressurser som er levert av kontraherende Parter som er opprinnelsesland for disse ressursene, eller av de Parter som har skaffet seg genressursene i samsvar med denne konvensjon.
4. Der det gis tilgang, skal dette skje på gjensidig avtalte vilkår og i samsvar med bestemmelsene i denne artikkel.
5. Tilgang til genetiske ressurser skal være avhengig av forutgående informert samtykke fra den kontraherende Part som leverer slike ressurser, med mindre annet er bestemt av vedkommende Part.
6. Hver kontraherende Part skal bestrebe seg på å utvikle og utføre vitenskapelig forskning basert på genressurser som er levert av andre kontraherende Parter, med disse kontraherende Partenes fulle medvirkning og om mulig i disse Parters område.
7. Hver kontraherende Part skal treffe hensiktsmessige rettslige, administrative eller politiske tiltak, og i samsvar med artiklene 16 og 19 og, om nødvendig, ved hjelp av den finansielle ordningen opprettet i artiklene 20 og 21, med sikte på å oppnå en rimelig og likeverdig fordeling med de kontraherende Parter som leverer disse ressursene, av resultatene fra forskning og utvikling og av fordelene som følger av kommersiell eller annen utnyttelse av genressursene. Slik fordeling skal skje på gjensidig avtalte vilkår.

Artikkel 16.

Tilgang til og overføring av teknologi

1. Hver kontraherende Part, som erkjenner at teknologi omfatter bioteknologi og at både tilgang til og overføring av teknologi mellom de kontraherende Parter er vesentlige faktorer for å oppfylle denne konvensjonens målsetninger, forplikter seg under hensyntagen til bestemmelsene i denne artikkel til å skaffe og/eller lette andre kontraherende Parters tilgang til og overføring til dem av teknologi som er relevant for bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold eller som gjør bruk av genressurser uten å påføre miljøet vesentlig skade.
2. Tilgang til og overføring av teknologi omtalt i punkt 1 ovenfor til utviklingsland skal gis og/eller tilrettelegges på rimelige og mest mulig fordelaktige vilkår, herunder på favør- og preferansevilkår dersom dette er avtalt i fellesskap og, om nødvendig, i samsvar med den finansielle ordningen i henhold til artiklene 20 og 21. For teknologi som undergis patentbeskyttelse og annen immateriell eiendomsrett, skal slik tilgang og overføring gis etter vilkår som anerkjenner og er forenlig med en adekvat og effektiv beskyttelse av immaterielle eiendomsrettigheter. Anvendelsen av dette punkt skal være i overensstemmelse med bestemmelsene i punktene 3, 4 og 5 nedenfor.
3. Hver kontraherende Part skal treffe hensiktsmessige rettslige, administrative eller politiske tiltak med sikte på at de kontraherende Parter som leverer genressurser, særlig Parter som er utviklingsland, gis tilgang til og overføring av teknologi som benytter disse ressursene på gjensidig avtalte vilkår, herunder teknologi som er beskyttet av patenter og

andre immaterielle eiendomsrettigheter, om nødvendig ved hjelp av bestemmelsene i artiklene 20 og 21 og i samsvar med folkeretten og med punktene 4 og 5 nedenfor.

4. Hver kontraherende Part skal treffe hensiktsmessige rettslige, administrative eller politiske tiltak med sikte på at den private sektor skal lette tilgang til, utvikling i fellesskap og overføring av teknologi omtalt i punkt 1 ovenfor, til fordel for både statlige institusjoner og den private sektor i utviklingsland, og skal i denne sammenheng rette seg etter forpliktelsene i punkt 1, 2 og 3 ovenfor.
5. Idet de erkjenner at patenter og andre immaterielle eiendomsrettigheter kan påvirke gjennomføringen av denne konvensjon, skal de kontraherende Parter i denne forbindelse samarbeide, under iakttagelse av nasjonale lover og folkeretten, for å sikre at slike rettigheter støtter opp om og ikke motvirker denne konvensjonens målsetninger.

Artikkel 17.

Utteksling av informasjon

1. De kontraherende Parter skal lette utveksling av informasjon fra alle offentlig tilgjengelige kilder som er relevante for bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold, idet det tas hensyn til utviklingslandenes spesielle behov.
2. En slik utveksling av informasjon skal omfatte utveksling av resultater fra teknisk, vitenskapelig og sosio-økonomisk forskning så vel som informasjon om opplærings- og kartleggingsprogrammer, spesialkunnskaper, lokale og tradisjonelle kunnskaper som sådan og kombinert med teknologiene omtalt i artikkel 16, punkt 1. Den skal også, når det lar seg gjøre, omfatte tilbakeføring av informasjon.

Artikkel 18.

Teknisk og vitenskapelig samarbeid

1. De kontraherende Parter skal fremme internasjonal teknisk og vitenskapelig samarbeid innen bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold, om nødvendig gjennom egnede internasjonale og nasjonale institusjoner.
2. Hver kontraherende Part skal fremme teknisk og vitenskapelig samarbeid med andre kontraherende Parter, særlig utviklingsland, under gjennomføringen av denne konvensjon, blant annet i utarbeidelsen og gjennomføringen av nasjonal politikk. Når slikt samarbeid fremmes, bør det legges spesiell vekt på å utvikle og styrke nasjonal kapasitet, ved å utvikle de menneskelige ressurser og oppbygging og utvikling av institusjoner.
3. Partsmøtet skal under sitt første møte bestemme hvordan en utvekslingsmekanisme kan opprettes for å fremme og lette teknisk og vitenskapelig samarbeid.
4. De kontraherende Parter skal, i samsvar med nasjonal lovgivning og politikk, fremme og utvikle samarbeidsmetoder med henblikk på utvikling og bruk av teknologier, herunder lokale og tradisjonelle teknologier, i samsvar med denne konvensjonens målsetninger. De kontraherende Parter skal med dette formål også fremme et samarbeid for opplæring av personell og utveksling av eksperter.
5. De kontraherende Parter skal, dersom det er gjensidig enighet om det, fremme opprettelse av felles forskningsprogram og felles tiltak for å utvikle teknologier som er relevante for denne konvensjonens målsetninger.

Artikkel 19.

Håndtering av bioteknologi og fordeling av fordelene

1. Hver kontraherende Part skal treffe hensiktsmessige rettslige, administrative eller politiske vedtak for å sikre effektiv deltakelse i bioteknologisk forskningsvirksomhet for de kontraherende Parter, særlig utviklingsland, som leverer genetiske ressurser til slik forskning og, dersom dette lar seg gjøre, i disse kontraherende Parter.
2. Hver kontraherende Part skal treffe alle praktiske tiltak for å fremme og arbeide for at de kontraherende Parter, særlig utviklingsland, på et rimelig og likeverdig grunnlag, får prioritert tilgang til resultatene og fordelene fra bioteknologi basert på genressurser levert av vedkommende kontraherende Parter. Slik tilgang skal skje på gjensidig avtalte vilkår.
3. Partene skal vurdere behovet for og detaljene i en protokoll der det fastlegges egnede prosedyrer, herunder spesielt forutgående informert samtykke, for sikker overføring, håndtering og bruk av levende modifiserte organismer som er et resultat av bioteknologi og som kan ha uheldige virkninger på bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold.
4. Hver kontraherende Part skal formidle direkte eller be enhver fysisk eller juridisk person under sin jurisdiksjon som leverer organismene omtalt i punkt 3 ovenfor, formidle all informasjon som er tilgjengelig om bruk og sikkerhetsforskrifter som kreves av denne kontraherende Part for å håndtere slike organismer, så vel som all informasjon som er tilgjengelig om potensielle uheldige konsekvenser som de aktuelle spesifikke organismer kan ha for den kontraherende Part der disse organismene skal innføres.

Artikkel 20.

Finansielle ressurser

1. Hver kontraherende Part forplikter seg, i henhold til sine muligheter, til å yte finansiell støtte og insentiver for nasjonale aktiviteter iverksatt for å oppfylle denne konvensjonens målsetninger i samsvar med sine nasjonale planer, prioriteringer og programmer.
2. Parter som er utviklede land, skal yte nye og ytterligere finansielle ressurser for å sette Parter som er utviklingsland i stand til å møte de omforente fulle tilleggs kostnadene som gjennomføringen av tiltakene for å oppfylle forpliktelsene etter denne konvensjon påfører dem, og for å dra fordel av konvensjonens bestemmelser, og for de kostnader som er avtalt mellom en Part som er et utviklingsland og den institusjonelle struktur omtalt i artikkel 21, i samsvar med politikk, strategi, programprioriteringer og kvalifiseringskriterier og en veiledende liste over tilleggs kostnader utarbeidet av Partsmøtet. Andre Parter, herunder land som befinner seg i en overgangsfase til markedsøkonomi, kan frivillig påta seg de samme forpliktelser som Partene som er utviklede land. For denne artikkelens formål skal Partsmøtet under sitt første møte utarbeide en liste over de konvensjonsparter som er utviklede land og andre Parter som frivillig påtar seg de samme forpliktelser som konvensjonspartene som er utviklede land. Partsmøtet skal med jevne mellomrom gjennomgå og om nødvendig endre listen. Andre land og kilder vil også bli oppfordret til å yte bidrag på frivillig grunnlag. I gjennomføringen av disse forpliktelser skal det tas hensyn til behovet for et tilstrekkelig, forutsigbart og punktlig tilsig av finansielle midler, og betydningen av byrdefordeling mellom Partene oppført på listen over bidragsyttere.
3. Parter som er utviklede land kan også yte, og Parter som er utviklingsland benytte seg av, finansielle ressurser knyttet til gjennomføringen av denne konvensjon gjennom bilaterale,

regionale og andre multilaterale kanaler.

4. Parter som er utviklingsland kan effektivt innfri sine forpliktelser etter denne konvensjonen bare i den utstrekning Partene som er utviklede land effektivt innfrir sine forpliktelser etter konvensjonen med hensyn til finansielle ressurser og overføring av teknologi, og vil fullt ut ta hensyn til det faktum at økonomisk og sosial utvikling og utryddelse av fattigdom er utviklingslandenes fremste og overordnede prioritet.
5. Partene skal ta fullt ut i betraktning de minst utviklede lands spesifikke behov og spesielle situasjon i sine tiltak med hensyn til finansiering og overføring av teknologi.
6. De kontraherende Parter skal også ta i betraktning de spesielle forhold som følger av avhengigheten av, fordelingen og beliggenheten til, biologisk mangfold i Parter som er utviklingsland, spesielt små øystater.
7. De skal også ta i betraktning den spesielle situasjonen som utviklingslandene befinner seg i, herunder de land der miljøet er mest sårbart, som for eksempel slike med aride, semi-aride områder, samt kyst- og fjellområder.

Artikkel 21.

Finansiell ordning

1. Det skal være en finansiell ordning for å skaffe utviklingslandene som er Parter finansielle ressurser for denne konvensjonens formål på gave- eller favørbetingelser, i hovedtrekk som beskrevet i denne artikkel. Ordningen skal fungere under Partsmøtets myndighet og rettleiding og være ansvarlig overfor Partsmøtet for denne konvensjonens formål. De operasjonelle deler av denne ordningen utføres av det institusjonelle organ som Partskonferansen eventuelt fatter beslutning om under sitt første møte. Partsmøtet skal for denne konvensjonens formål fastsette politikk, strategi, programprioriteringer og kvalifiseringskriterier for tilgang til og bruk av slike ressurser. Bidragene skal være av en slik karakter at de tar hensyn til behovet for et forutsigbart, tilstrekkelig og punktlig tilslag av finansielle midler omtalt i artikkel 20 i henhold til den nødvendige mengden ressurser som Partsmøtet med jevne mellomrom vil fastsette og betydningen av å dele byrdene mellom de bidragsytende Parter som er oppført på listen omtalt i artikkel 20, punkt 2. Parter som er utviklede land samt andre land og kilder kan yte frivillige bidrag. Ordningen skal fungere etter et demokratisk og åpent styringssystem.
2. I henhold til målsetningene i denne konvensjon, skal Partsmøtet under sitt første møte fastsette politikk, strategi og programprioriteringer, så vel som detaljerte kvalifiseringskriterier og retningslinjer for tilgang til og bruk av de finansielle ressursene, herunder regelmessig kontroll og evaluering av slik bruk. Partsmøtet skal treffe de nødvendige disposisjoner for å sette i kraft punkt 1 ovenfor etter konsultasjoner med det institusjonelle organ som får i oppgave å forvalte den finansielle ordningen.
3. Partsmøtet skal vurdere hvor effektiv ordningen opprettet i henhold til denne artikkel er, herunder de kriterier og retningslinjer som er omtalt i punkt 2 ovenfor, tidligst to år etter at denne konvensjon er trådt i kraft og deretter med jevne mellomrom. På grunnlag av denne vurderingen skal den treffe egnede tiltak for å øke ordningens effektivitet om nødvendig.
4. De kontraherende Parter skal vurdere å styrke eksisterende finansielle institusjoner for å skaffe finansielle ressurser til bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold.

Artikkel 22.

Forholdet til andre internasjonale konvensjoner

1. Bestemmelsene i denne konvensjon skal ikke berøre en kontraherende Parts rettigheter og plikter i henhold til eksisterende internasjonale avtaler, unntatt når utøvelsen av disse rettighetene og pliktene vil forårsake alvorlig skade på eller utgjøre en trussel mot biologisk mangfold.
2. De kontraherende Parter skal med hensyn til det marine miljø gjennomføre denne konvensjon i overensstemmelse med statenes rettigheter og plikter i henhold til havretten.

Artikkel 23.

Partsmøte

1. Et Partsmøte er herved opprettet. Eksekutivdirektøren i De forente nasjoners miljøprogram skal innkalle til det første møtet i Partsmøtet senest ett år etter at denne konvensjon er trådt i kraft. Deretter skal ordinære møter i Partsmøtet holdes med jevne mellomrom, som fastsettes av Konferansen under dens første møte.
2. Ekstraordinære møter i Partsmøtet skal i tillegg holdes når Konferansen anser det nødvendig, eller etter skriftlig anmodning fra en Part, forutsatt at denne støttes av minst en tredjedel av Partene innen seks måneder etter at anmodningen er meddelt dem av sekretariatet.
3. Partsmøtet skal ved konsensus fastsette og vedta forretningsordenen for seg selv og for de underliggende organer den måtte opprette, så vel som finansielle regler for finansieringen av sekretariatet. Ved hvert ordinære møte skal den vedta et budsjett for regnskapsperioden inntil neste ordinære møte.
4. Partsmøtet skal vurdere gjennomføringen av denne konvensjon og skal med dette formål:
 - a) fastsette i hvilken form og hvor ofte det skal oversendes informasjon som skal fremlegges i samsvar med artikkel 26 og behandle denne informasjonen samt rapporter som fremlegges av et underliggende organ;
 - b) vurdere vitenskapelige, tekniske og teknologiske råd om biologisk mangfold som er gitt i samsvar med artikkel 25;
 - c) vurdere og vedta, når det er nødvendig, protokoller i samsvar med artikkel 28;
 - d) vurdere og vedta, når det er nødvendig, endringer i denne konvensjon og dens vedlegg i samsvar med artiklene 29 og 30;
 - e) vurdere endringer av protokoller og tilhørende vedlegg og, dersom slik beslutning blir tatt, anbefale Partene i vedkommende protokoll å vedta endringene;
 - f) vurdere og vedta, når det er nødvendig, ytterligere vedlegg til denne konvensjon i samsvar med artikkel 30;
 - g) opprette underliggende organer, især for å gi vitenskapelige og tekniske råd, som må anses som nødvendige for å iverksette denne konvensjon;
 - h) gjennom sekretariatet ta kontakt med utøvende organer for konvensjoner som tar seg av forhold som denne konvensjonen dekker, med sikte på å opprette hensiktsmessige samarbeidsformer med dem; og
 - i) vurdere og iverksette ytterligere tiltak som måtte være nødvendig for å oppfylle denne konvensjonens mål i lys av den erfaring som er høstet under gjennomføringen av

konvensjonen.

5. De forente nasjoner, dens særorganisasjoner og Det internasjonale atomenergibyrå så vel som enhver stat som ikke er Part i denne konvensjon, kan være representert ved møtene i Partsmøtet som observatører. Andre organer eller organisasjoner, enten de er statlige eller ikke-statlige, som er kvalifiserte på områder knyttet til bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold, som har informert sekretariatet om sitt ønske om å være representert som observatør på et møte i Partsmøtet, kan få adgang, med mindre minst én tredjedel av de tilstedeværende Parter motsetter seg dette. Adgang og deltakelse for observatører skal være underkastet forretningsordenen vedtatt av Partsmøtet.

Artikkel 24.

Sekretariat

1. Et sekretariat er herved opprettet. Det skal ha følgende oppgaver:
 - a) arrangere og bistå under møtene i Partsmøtet, fastsatt i artikkel 23;
 - b) utføre oppgavene det er tildelt i henhold til en protokoll;
 - c) utarbeide rapporter om gjennomføringen av sine oppgaver i henhold til denne konvensjon og legge dem fram for Partsmøtet;
 - d) sørge for koordinering med andre relevante internasjonale organer, og især treffe administrative og kontraktmessige disposisjoner som måtte være nødvendige for å utføre sine oppgaver på en effektiv måte; og
 - e) utføre andre oppgaver som Partsmøtet eventuelt bestemmer.
2. Under sitt første ordinære møte skal Partsmøtet utpeke sekretariatet blant de eksisterende, kompetente internasjonale organisasjoner som har meldt at de er villige til å påta seg sekretariatsoppgavene i forbindelse med denne konvensjon.

Artikkel 25.

Underliggende organ for vitenskapelig, teknisk og teknologisk rådgivning

1. Et underliggende organ for vitenskapelig, teknisk og teknologisk rådgivning er herved opprettet, for å gi betimelige råd til Partsmøtet og eventuelt dens andre underliggende organer om gjennomføringen av denne konvensjon. Dette organet skal være åpent for deltakelse fra alle Parter og skal være tverrfaglig. Det skal bestå av statlige representanter med kompetanse på det aktuelle fagområdet. Det skal regelmessig avlegge rapport til Partsmøtet om alle aspekter i dets arbeid.
2. Under Partsmøtets myndighet og i samsvar med de retningslinjer Konferansen har fastlagt, og på dens anmodning, skal dette organet:
 - a) gi vitenskapelige og tekniske vurderinger om tilstanden for biologisk mangfold;
 - b) utarbeide vitenskapelige og tekniske vurderinger av virkningene av ulike typer tiltak i samsvar med bestemmelsene i denne konvensjon;
 - c) kartlegge nyskapende, effektiv høyteknologi og know-how vedrørende bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold og gi råd om metoder og virkemidler for å fremme utvikling og/eller overføring av slik teknologi;
 - d) gi råd om vitenskapelige programmer og internasjonalt samarbeid innen forskning og

- utvikling som gjelder bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold; og
- e) svare på vitenskapelige, tekniske, teknologiske og metodologiske spørsmål som Partsmøtet og dets underliggende organer måtte stille.
3. Dette organets oppgaver, mandat, oppbygning og forvaltning kan fastlegges nærmere av Partsmøtet.

Artikkel 26.

Rapporter

Hver kontraherende Part skal med de mellomrom som fastsettes av Partsmøtet fremlegge rapport til Partsmøtet om de tiltak den har truffet for å gjennomføre bestemmelsene i denne konvensjon og deres effektivitet når det gjelder å oppfylle konvensjonens målsetninger.

Artikkel 27.

Bileggelse av tvister

1. Dersom det oppstår en tvist mellom kontraherende Parter om fortolkningen eller anvendelsen av denne konvensjon, skal de berørte parter søke å bilegge tvister gjennom forhandlinger.
2. Dersom de berørte parter ikke når fram til enighet gjennom forhandlinger, kan de i fellesskap be om en tredje parts mellomkomst eller mekling.
3. Ved ratifikasjon, samtykke, godkjenning eller tiltredelse av denne konvensjon, eller på ethvert senere tidspunkt, kan en stat eller en regional økonomisk integrert organisasjon gi skriftlig erklæring til depositaren om at dersom en tvist ikke lar seg løse i samsvar med punkt 1 eller 2 ovenfor, aksepterer den tvungen bruk av en eller begge av de nedenfor angitte tvisteløsnings-mekanismene:
 - a) voldgift i henhold til prosedyrer fastsatt i vedlegg II, del 1;
 - b) fremlegging av tvisten for Den internasjonale domstol.
4. Dersom partene i tvisten ikke har akseptert den samme eller noen av prosedyrene i henhold til punkt 3 ovenfor, skal tvisten legges fram til forliksmekling i samsvar med vedlegg II, del 2, med mindre partene blir enige om noe annet.
5. Bestemmelsene i denne artikkel skal gjelde for enhver protokoll, med mindre annet er fastsatt i den aktuelle protokoll.

Artikkel 28.

Vedtakelse av protokoller

1. De kontraherende Parter skal samarbeide om formuleringen og vedtakelse av protokoller til denne konvensjon.
2. Protokoller skal vedtas på et møte under Partsmøtet.
3. Teksten til en protokoll som blir foreslått, skal oversendes til de kontraherende Parter av sekretariatet minst seks måneder før et slikt møte.

Artikkel 29.

Endring i konvensjonen eller i protokoller

1. Enhver kontraherende Part kan foreslå endringer i denne konvensjon. Enhver Part i en protokoll kan foreslå endringer i vedkommende protokoll.
2. Endringer i denne konvensjon skal vedtas under et møte i Partsmøtet. Endringer i en protokoll skal vedtas under et møte mellom Partene i den aktuelle protokoll. Teksten til enhver foreslått endring i denne konvensjon eller i enhver protokoll skal, dersom ikke annet er foreskrevet i protokollen, oversendes Partene i det aktuelle instrument av sekretariatet minst seks måneder før møtet hvor den foreslås vedtatt. Sekretariatet skal også oversende forslag til endringer til signatarene av denne konvensjon til underretning.
3. Partene skal gjøre sitt ytterste for å komme fram til enighet ved konsensus om enhver foreslått endring i denne konvensjon eller i en protokoll. Dersom alle forsøk på konsensus er prøvd og enighet ikke er oppnådd, skal endringen som siste utvei vedtas etter avstemning med to tredjedels flertall blant de Partene til vedkommende instrument som er til stede og som avgir stemme under møtet, og skal fremlegges av depositaren for alle Parter til ratifikasjon, samtykke eller godkjenning.
4. Ratifikasjon, samtykke eller godkjenning av endringer skal meddeles depositaren skriftlig. Endringer som er vedtatt i samsvar med punkt 3 ovenfor, skal tre i kraft for de Parter som har gitt sitt samtykke til dem, på den nittiende dag etter at minst to tredjedeler av de kontraherende Parter i denne konvensjon eller Partene i den aktuelle protokoll har deponert sine dokumenter om ratifikasjon, samtykke eller godkjenning, med mindre annet er bestemt i protokollen. Deretter skal endringer tre i kraft for enhver ny Part på den nittiende dag etter at vedkommende Part har deponert sitt dokument om ratifikasjon, samtykke eller godkjenning av endringene.
5. Med «Parter som er til stede og som avgir stemme», menes i forbindelse med denne artikkel tilstedeværende Parter som avgir en positiv eller negativ stemme.

Artikkel 30.

Vedtakelse og endring av vedlegg

1. Vedleggene til denne konvensjon eller til enhver protokoll skal utgjøre en integrert del av denne konvensjon eller eventuelt vedkommende protokoll, og med mindre ikke annet er uttrykkelig foreskrevet, skal en henvisning til denne konvensjon eller dens protokoller samtidig utgjøre en henvisning til eventuelle vedlegg til disse. Slike vedlegg skal begrenses til prosedyrespørsmål og vitenskapelige, tekniske og administrative anliggender.
2. Med mindre annet er foreskrevet i en protokoll vedrørende vedlegg til denne, skal følgende fremgangsmåte anvendes for forslag, vedtakelse og ikrafttredelse av ytterligere vedlegg til denne konvensjon eller vedlegg til en protokoll:
 - a) vedlegg til denne konvensjon eller til en protokoll skal foreslås og vedtas i samsvar med fremgangsmåten fastsatt i artikkel 29;
 - b) enhver Part som ikke er i stand til å godkjenne et nytt vedlegg til denne konvensjon eller vedlegg til en protokoll som den er Part i, skal gi skriftlig underretning til depositaren om dette innen ett år fra den dato depositaren sender kunngjøring om vedtaket. Depositaren skal omgående underrette alle Partene om enhver slik underretning som er mottatt. En Part kan på ethvert tidspunkt trekke tilbake en

tidligere innsigelse, og vedleggene vil deretter tre i kraft for vedkommende Part med forbehold for bokstav c) nedenfor;

- c) når ett år er utløpt etter den dato depositaren kunngjorde vedtaket, skal vedlegget tre i kraft for alle Parter i denne konvensjon eller til enhver berørt protokoll, som ikke har gitt noen underretning i henhold til bestemmelsene under bokstav b) ovenfor.
3. Forslag, vedtakelse og ikrafttredelse av endringer i vedlegg til denne konvensjon eller til en protokoll, skal være underlagt samme fremgangsmåte som for forslag, vedtakelse eller ikrafttredelse av vedlegg til konvensjonen eller vedlegg til en protokoll.
4. Dersom et nytt vedlegg eller en endring i et vedlegg har sammenheng med en endring i denne konvensjon eller i en protokoll, skal slike nye vedlegg eller endringer ikke tre i kraft før endringen i konvensjonen eller i vedkommende protokoll trer i kraft.

Artikkel 31.

Stemmerett

1. Med unntak av det som er fastsatt i punkt 2 nedenfor, har hver kontraherende Part i denne konvensjon eller i enhver protokoll én stemme.
2. Regionale, økonomiske integrerte organisasjoner skal i saker innenfor deres kompetanse bruke sin rett til å stemme med et stemmeantall som tilsvarer det antall av deres medlemsstater som er Parter i konvensjonen eller i den aktuelle protokoll. Slike organisasjoner skal ikke bruke sin stemmerett dersom deres medlemsstater bruker sine og omvendt.

Artikkel 32.

Forholdet mellom konvensjonen og dens protokoller

1. En stat eller en regional, økonomisk integrert organisasjon kan ikke bli Part i en protokoll med mindre den er eller på samme tidspunkt blir kontraherende Part til denne konvensjonen.
2. Vedtak i henhold til en protokoll kan bare fattes av Partene til vedkommende protokoll. Enhver kontraherende Part som ikke har ratifisert, samtykket i eller godkjent en protokoll kan delta som observatør under et møte mellom Partene i vedkommende protokoll.

Artikkel 33.

Undertegning

Denne konvensjon skal være åpen for undertegning i Rio de Janeiro av alle stater og regionale, økonomisk integrerte organisasjoner fra 5. juni 1992 til 14. juni 1992 og ved De forente nasjoners hovedkvarter i New York fra 15. juni 1992 til 4. juni 1993.

Artikkel 34.

Ratifikasjon, samtykke eller godkjennelse

1. Denne konvensjon og enhver protokoll skal være gjenstand for ratifikasjon, samtykke eller godkjennelse av stater eller regionale, økonomisk integrerte organisasjoner. Dokumentene for ratifikasjon, samtykke eller godkjennelse skal deponeres hos depositaren.

2. Enhver organisasjon omtalt i punkt 1 ovenfor som blir kontraherende Part i denne konvensjon eller en protokoll uten at noen av dens medlemsstater er kontraherende Part, skal være bundet av alle forpliktelser etter konvensjonen eller eventuelt protokollen. Dersom én eller flere medlemsstater i en slik organisasjon er kontraherende Part i konvensjonen eller den aktuelle protokoll, skal organisasjonen og dens medlemsstater avgjøre hvilket ansvar hver enkelt stat har når det gjelder å oppfylle sine forpliktelser etter konvensjonen eller eventuelt protokollen. I slike tilfeller skal organisasjonen og medlemsstatene ikke ha rett til samtidig å utøve rettighetene i henhold til konvensjonen eller den aktuelle protokollen.
3. I sine dokumenter om ratifikasjon, samtykke eller godkjenning skal organisasjonene omtalt under punkt 1 ovenfor oppgi omfanget av sin kompetanse i saker som reguleres av konvensjonen eller den aktuelle protokoll. Disse organisasjonene skal også informere depositaren om relevante endringer i omfanget av sin kompetanse.

Artikkel 35.

Tiltredelse

1. Denne konvensjonen og enhver protokoll skal være åpen for tiltredelse av stater og regionale, økonomisk integrerte organisasjoner fra den dato undertegning av konvensjonen eller vedkommende protokoll avsluttes. Tiltredelsesdokumentene skal deponeres hos depositaren.
2. I sine tiltredelsesdokumenter skal organisasjonene omtalt i punkt 1 ovenfor oppgi omfanget av sin kompetanse i saker som reguleres av konvensjonen og den aktuelle protokoll. Disse organisasjonene skal også informere depositaren om relevante endringer i omfanget av sin kompetanse.
3. Bestemmelsene i artikkel 34, punkt 2, kommer til anvendelse for regionale, økonomisk integrerte organisasjoner som tiltrer denne konvensjonen eller en protokoll.

Artikkel 36.

Ikrafttredelse

1. Konvensjonen skal tre i kraft på den nittiende dag etter den dato det trettiende dokument om ratifikasjon, samtykke, godkjenning eller tiltredelse er deponert.
2. Enhver protokoll skal tre i kraft på den nittiende dag etter den dato det antall dokumenter om ratifikasjon, samtykke, godkjenning eller tiltredelse som er spesifisert i vedkommende protokoll, er deponert.
3. For hver kontraherende Part som ratifiserer, samtykker i eller godkjenner denne konvensjon eller tiltrer denne etter at det trettiende dokument om ratifikasjon, samtykke, godkjenning eller tiltredelse er deponert, skal den tre i kraft på den nittiende dag etter den dato vedkommende kontraherende Part har deponert sitt dokument om ratifikasjon, samtykke, godkjenning eller tiltredelse.
4. Enhver protokoll skal, med mindre annet er fastsatt i protokollen, tre i kraft for en kontraherende Part som ratifiserer, samtykker i eller godkjenner denne protokoll eller tiltrer denne etter at den er trådt i kraft i henhold til punkt 2 ovenfor, på den nittiende dag etter den dato den kontraherende Part deponerer sitt instrument om ratifikasjon, samtykke, godkjenning eller tiltredelse, eller på den dato konvensjonen tre i kraft for vedkommende kontraherende Part, alt etter hvilken av de to som kommer sist.

5. I forbindelse med punkt 1 og 2 ovenfor, skal et dokument som er deponert av en regional, økonomisk integrert organisasjon ikke regnes i tillegg til de dokumenter som er deponert av medlemsstatene i en slik organisasjon.

Artikkel 37.

Reservasjoner

Ingen reservasjoner kan fremsettes til denne konvensjon.

Artikkel 38.

Tilbaketreden

1. En kontraherende Part kan på ethvert tidspunkt to år etter den dato denne konvensjon har trådt i kraft for vedkommende kontraherende Part, tre tilbake fra konvensjonen ved å gi skriftlig underretning til depositaren.
2. En slik tilbaketreden skal finne sted når det er gått ett år fra den dato depositaren mottok underretningen, eller på en eventuell senere dato som er spesifisert i underretningen om tilbaketreden.
3. En kontraherende Part som trekker seg fra konvensjonen skal anses å ha trukket seg fra enhver protokoll den er Part i.

Artikkel 39.

Midlertidig finansiell ordning

Under forutsetning av at den er fullt restrukturert i samsvar med betingelsene i artikkel 21, skal Den globale miljøfasiliteten under De forente nasjoners utviklingsprogram, De forente nasjoners miljøprogram og Den internasjonale bank for gjenreisning og utvikling være det institusjonelle organ omtalt i artikkel 21 på midlertidig basis i tidsrommet fra konvensjonens ikrafttredelse til det første møtet i Partsmøtet eller inntil Partsmøtet beslutter hvilket institusjonelt organ som skal utpekes i samsvar med artikkel 21.

Artikkel 40.

Midlertidig sekretariatsordning

Det sekretariatet som stilles til disposisjon av Eksekutivdirektøren i De forente nasjoners miljøprogram skal være det sekretariatet som er omtalt i artikkel 24, punkt 2, på midlertidig basis i tidsrommet fra konvensjonens ikrafttredelse til det første møtet i Partsmøtet.

Artikkel 41.

Depositar

De forente nasjoners generalsekretær skal påta seg funksjonen som depositar for denne konvensjon og eventuelle protokoller.

Artikkel 42.

Autentiske tekster

Originalen til denne konvensjon, der den arabiske, kinesiske, engelske, franske, russiske og spanske tekst har samme gyldighet, skal deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær.

Til bekreftelse herav har de undertegnede, som er behørig bemyndiget til det, undertegnet denne konvensjon,

Utferdiget i Rio de Janeiro, den 5. juni 1992

Identifisering og overvåking

1. Økosystemer og habitat som: omfatter et stort mangfold, mange endemiske eller truede arter eller villmark; er nødvendig for trekkende arter; av samfunnsmessig, økonomisk, kulturell eller vitenskapelig betydning; eller som er representative, unike eller forbundet med vesentlige biologiske utviklingsprosesser eller andre biologiske prosesser;
2. Arter eller bestander som er: truet, ville slektninger av domestiserte eller kultiverte arter; av medisinsk, jordbruksmessig eller annen økonomisk verdi; av samfunnsmessig, vitenskapelig eller kulturell betydning; eller av betydning for forskning om bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold, som f.eks. indikator-arter; og
3. Genomer og gener som er beskrevet og som er av samfunnsmessig, vitenskapelig eller økonomisk betydning.

Del 1

Voldgift

Artikkel 1

Den saksøkende part skal underrette sekretariatet om at partene henviser en tvist til voldgift i samsvar med artikkel 27. Underretningen skal oppgi voldgiftsakens gjenstand og skal spesielt oppgi artiklene i konvensjonen eller i protokollen hvis fortolkning og anvendelse saken gjelder. Dersom partene ikke er enige om sakens gjenstand før formannen for tribunalet er utpekt, skal voldgiftstribunalet avgjøre sakens gjenstand. Sekretariatet skal oversende de mottatte opplysninger til samtlige kontraherende Parter i konvensjonen eller i den aktuelle protokoll.

Artikkel 2

1. I tvister mellom to parter skal voldgiftstribunalet bestå av tre medlemmer. Hver av partene i tvisten skal oppnevne en voldgiftsman, og de to voldgiftsmenn som er oppnevnt på denne måten, skal sammen etter enighet utpeke den tredje voldgiftsmannen, som skal være tribunalets formann. Den sistnevnte skal ikke være statsborger av en av partene i tvisten, heller ikke ha sin vanlige bopel på territoriet til noen av partene, være ansatt av noen av dem eller i noen annen egenskap tidligere hatt befattning med saken.
2. I tvister mellom mer enn to parter skal partene som har samme interesse etter enighet oppnevne i fellesskap en voldgiftsman.

3. Dersom det oppstår ledighet skal funksjonen besettes etter samme fremgangsmåte som ved første oppnevning.

Artikkel 3

1. Dersom formannen for voldgiftstribunalet ikke er utpekt innen to måneder etter at voldgiftsmann nummer to ble oppnevnt, skal De forente nasjoners generalsekretær, etter anmodning fra en part, utpeke formannen innen en frist på ytterligere to måneder.
2. Dersom en av partene i tvisten ikke oppnevner en voldgiftsmann innen to måneder etter å ha mottatt anmodning om det, kan den annen part underrette Generalsekretæren som skal foreta oppnevningen innen en frist på ytterligere to måneder.

Artikkel 4

Voldgiftstribunalet fatter sitt vedtak på grunnlag av bestemmelsene i denne konvensjon, eventuelle berørte protokoller og folkeretten.

Artikkel 5

Med mindre partene i tvisten blir enige om noe annet, skal voldgiftstribunalet fastsette sine egne prosedyreregler.

Artikkel 6

Voldgiftstribunalet kan etter anmodning fra en av partene anbefale essensielle midlertidige beskyttelsestiltak.

Artikkel 7

Partene i tvisten skal legge forholdene til rette for voldgiftstribunalets arbeid og skal især, ved å benytte alle midler de har til disposisjon:

- a) skaffe tribunalet alle nødvendige dokumenter, informasjoner og hjelpemidler;
- b) om nødvendig gi tribunalet anledning til å innkalle vitner eller sakkyndige og motta deres vitneforklaring.

Artikkel 8

Partene og voldgiftsmennene har taushetsplikt med hensyn til alle fortrolige opplysninger de får under forhandlingene i voldgiftstribunalet.

Artikkel 9

Med mindre voldgiftstribunalet bestemmer noe annet på grunn av sakens spesielle omstendigheter, skal voldgiftstribunalets kostnader bæres med like deler av partene i tvisten. Tribunalet skal føre regnskap over alle sine kostnader og skal fremlegge et sluttoppgjør.

Artikkel 10

Enhver kontraherende Part som har en interesse av rettslig karakter i sakens gjenstand, og som kan bli berørt av avgjørelsen i saken, kan med tribunalets samtykke intervenere under forhandlingene.

Artikkel 11

Tribunalet kan behandle og fatte avgjørelse vedrørende motkrav som direkte følger av sakens gjenstand.

Artikkel 12

Voldgiftstribunalets avgjørelser fattes ved flertallsvedtak blant medlemmene, både når det gjelder prosedyrespørsmål og sakens gjenstand.

Artikkel 13

Dersom en av partene i tvisten ikke møter for voldgiftstribunalet eller unnlater å forsvare sin sak, kan den andre part be tribunalet om å fortsette behandlingen og avsi sin kjennelse. At en part ikke er til stede eller unnlater å forsvare sin sak skal ikke være til hinder for behandling av saken. Før voldgiftstribunalet avsier sin endelige avgjørelse skal det forsikre seg om at kravet er faktisk og rettslig velfundert.

Artikkel 14

Tribunalet avsier sin endelige avgjørelse innen fem måneder etter den dato det var fullt konstituert, med mindre det finner det nødvendig å forlenge fristen med et tidsrom som ikke bør overskride ytterligere fem måneder.

Artikkel 15

Voldgiftstribunalets endelige vedtak skal være begrenset til sakens gjenstand og skal begrunnes. Den skal inneholde navnene på medlemmene som har deltatt og datoen for det endelige vedtaket. Ethvert medlem kan avgi særlig eller dissenterende votum som vedlegges det endelige vedtaket.

Artikkel 16

Kjennelsen er bindende for partene i tvisten. Den skal ikke kunne ankes, med mindre partene i tvisten på forhånd er blitt enige om en ankeprosedyre.

Artikkel 17

Enhver uenighet som måtte oppstå mellom partene i tvisten om fortolkningen eller fullbyrdingen av den endelige kjennelsen, kan av den ene eller den andre part bringes inn for voldgiftstribunalet som avsa kjennelsen.

Del 2

Mekling

Artikkel 1

En meklingskommisjon skal opprettes på anmodning fra en av partene i tvisten. Kommisjonen skal, med mindre partene blir enige om noe annet, bestå av fem medlemmer, hvorav to oppnevnes av hver berørt part, og disse medlemmene velger sammen en formann.

Artikkel 2

I tvister mellom mer enn to parter, kan partene som har samme interesse i fellesskap etter enighet oppnevne sine medlemmer til kommisjonen. Dersom to eller flere parter har ulike interesser eller dersom det er uenighet om hvorvidt de har samme interesse, skal de oppnevne sine medlemmer hver for seg.

Artikkel 3

Dersom partene ikke har foretatt oppnevnelser innen to måneder etter datoen for anmodningen om å opprette en meklingskommisjon, skal De forente nasjoners generalsekretær, dersom han blir bedt om det av den part som fremsatte anmodningen, foreta disse oppnevnelserne innen en frist på ytterligere to måneder.

Artikkel 4

Dersom formannen for meklingskommisjonen ikke er valgt innen to måneder etter at det siste medlemmet i kommisjonen er oppnevnt, skal De forente nasjoners generalsekretær, dersom han blir bedt om det av en av partene, utpeke en formann innen en frist på ytterligere to måneder.

Artikkel 5

Meklingskommisjonen skal treffe sine avgjørelser med flertallsvedtak blant sine medlemmer. Med mindre partene i tvisten blir enige om noe annet, skal kommisjonen fastsette sine egne prosedyreregler. Den skal gi et forslag til en løsning i tvisten, som partene skal vurdere i god tro.

Artikkel 6

Uenighet om meklingskommisjonenes kompetanse skal avgjøres av kommisjonen.